

Midtvejsevaluering af nationalparkundersøgelsen

De 5 kommuner omkring Det Sydfynske Øhav besluttede i 2008 at igangsætte en undersøgelse af muligheden for at etablere en nationalpark i Det Sydfynske Øhav. Dette skete med behandlingen af oplægget ”Nationalpark Det Sydfynske Øhav?” udarbejdet af Naturturisme I/S i maj 2008.

Ifølge dette oplæg skal de 5 kommuner politisk behandle en midtvejsevaluering af projektet. Dette notat omhandler denne midtvejsevaluering.

Formål med midtvejsevalueringen

Den danske nationalparklov definerer ikke, hvad en nationalpark præcist er, men overlader det i høj grad til lokalområdet at definere dens indhold og udvikling. Undersøgelsen, som er igangsat af kommunerne, har derfor til formål at afdække, hvad en eventuel nationalpark vil betyde for området. Hvilken forskel vil den eventuelt kunne gøre. Dette arbejde skal sikre et godt grundlag for den endelige beslutning om, hvorvidt der bør etableres en nationalpark i Det Sydfynske Øhav. I første omgang en lokal beslutning der efter planen skal træffes med udgangen af 2010.

Denne midtvejsevaluering er en evaluering af den foreløbige proces. På baggrund af denne evaluering skal kommunerne nu beslutte, hvorvidt undersøgelsen skal fortsætte eller stoppes. Fortsættes processen vil kommunerne senere på året blive præsenteret for et beslutningsgrundlag, dvs. hvad vil en eventuel nationalpark kunne betyde for området. På det grundlag skal beslutningen om en nationalpark eller ej så til den tid træffes.

Det indledende arbejde

De fem kommuner gav Naturturisme I/S ansvaret for at planlægge og gennemføre undersøgelsesfasen, herunder at skaffe den manglende finansiering.

Budget og finansieringsplan

Naturturisme I/S skulle som nævnt rejse den nødvendige finansiering til Nationalparkundersøgelsen, som er inddelt i to delprojekter. Det ene er selve undersøgelsesfasen, som er processen omkring analyser og borgerinddragelse, og det andet er ”konkrete projekter”.

De konkrete projekter er inden for fire indsatsområder: natur, kulturhistorie, friluftsliv og erhverv. Målet er at skabe synlige resultater og forbedringer her og nu, som samtidig er med til at vise, hvad der vil komme mere af, såfremt området udpeges som nationalpark, og dermed indgå i beslutningsgrundlaget.

Naturturisme I/S har indtil dato skaffet følgende midler til nationalparkundersøgelsen og de konkrete projekter, der er igangsat med støtte herfra:

5 kommuner:	2.850.000 kr.
Naturturisme I/S:	600.000 kr.
Nordea-fonden	4.550.000 kr.

Vækstforum	2.700.000 kr.
Friluftsrådet	960.000 kr. (bevilget til to konkrete projekter).
I alt	11.660.000 kr.

Dette giver følgende budget:

Undersøgelsesfasen:	5.000.000 kr.
Konkrete projekter:	6.660.000 kr.

I oplægget, som kommunerne behandlede, var der lagt op til, at der skulle igangsættes konkrete projekter for 8 mio. kr. Det er planen, at de allerede skaffede midler skal støtte projekter, som kan trække en yderligere finansiering til. Der forventes således at blive igangsat projekter for minimum 15-20 mio. kr. og det opstillede mål på 8. mio. kr. forventes nået i løbet af 2010.

Sammensætning af styregruppen

Kommunerne gav Naturturisme I/S opgaven at sammensætte en styregruppe for nationalparkundersøgelsen som dækkede de væsentligste interesser i området.

Bestyrelsen for Naturturisme I/s valgte at udpege 8 medlemmer til styregruppen ud over dem, der i forvejen var repræsenteret i bestyrelsen for Naturturisme I/S.

Styregruppen omfatter nu repræsentanter fra følgende:

2 repræsentanter fra hver af de 4 sydfynske kommuner.

1 repræsentant fra Assens Kommune

1 repræsentant fra Region Syddanmark

Dansk Skovforening

Landbruget – De fynske landboforeninger

Friluftsrådet

Danmarks Naturfredningsforening

2 repræsentanter fra turisterhvervet

1 repræsentant fra områdets 4 turistforeninger

Dansk Familielandbrug

Dansk Amatørfiskerforening

Danmarks Jægerforbund

Danmarks Fiskeriforening

Dansk Ornitologisk Forening

2 repræsentanter fra de små øer i Det Sydfynske Øhav

Undersøgelsesfasen

Det er fastlagt, at undersøgelsesfasen skal nå følgende delmål:

- Dokumentere at områdets landskabelige, kulturhistoriske og naturmæssige kvaliteter er af national og international værdi. Det er en forudsætning for at kunne blive en nationalpark.

- Få afdækket og beskrevet visioner der har et nationalt sigte på baggrund af lokale ideer og ønsker til områdets udvikling, som har relevans i nationalparksammenhæng. Hvordan ønsker den lokale beboer at området skal udvikle sig på kortere og længere sigt....?

- Er der en lokal opbakning til at etablere en nationalpark, herunder til de foreslåede ideer mv....?

Overordnet om processen

Undersøgellesfasen indeholder en analysedel og den centrale del, som omfatter selve borgerinddragelsen.

Analyser

Jvnf. oplægget til kommunerne skal der udarbejdes 7 analyser indenfor nationalparklovens 4 hovedformål, nemlig natur, kulturarv, friluftsliv, en styrkelse af det lokale erhvervsliv samt en evaluering af hele borgerinddragelsen.

Analyserne har to hovedformål:

- Vise hvorvidt Nationalpark Det Sydfynske Øhav kan opfylde lovens formål. Dvs. om den indeholder de nødvendige nationale og internationale værdier.
- Give et afsæt for den lokale borgerinddragelse omkring opbygningen af nationalparken. Den faglige viden kan kvalificere og inspirere de lokale diskussioner, så de ikke tager afsæt i formodninger og antagelser.

Status primo 2010

Analysearbejdet er ved at være gennemført.

Den planlagte uvildige evaluering af borgerinddragelsen afventer naturligt det videre arbejde.

Den planlagte erhvervsanalyse skal belyse lokale erhvervsudviklingstendenser. Hvordan er det gået de relevante erhverv i området og hvad er fremtidsprognoserne for disse erhverv med eller uden en nationalpark. Arbejdet er baseret på erfaringer fra udlandet. Dette giver et godt afsæt for at snakke nationalpark ud fra en erhvervsudviklingsmæssig tilgang. Konsulenterne afleverede analysen den 4. februar. Analysen indeholder mange relevante oplysninger og giver et afsæt for det videre arbejde. Men analysen modsvarer ikke på alle punkter det forventede, og der foregår derfor fortsat en forhandling med konsulenterne om, hvordan dette løses.

Analyserne omkring landskab, natur, kulturhistorie og friluftsliv er alle færdige og indgår nu som arbejdsredskab for arbejdsgrupperne.

Omfanget af analyserne er baseret på nogle prioriteringer ud fra de økonomiske rammer og ved at sammenligne niveauet for analyserne som er gennemført i de andre danske nationalparkområder.

Niveauet for de gennemførte analyser ligger en stykke over de analyser, der generelt er gennemført i de andre nationalparkområder i forbindelse med deres undersøgelsesfase.

Der er således i analysearbejdet lavet nogle prioriteringer. Som eksempel er det besluttet, at friluftsanalysen baserer sig på eksisterende undersøgelser og kortlægninger. Fyns Amt lavede i 2004 et omfattende stykke arbejde, som giver et godt afsæt for denne analyse. Men det giver også analysen nogle mangler eksempelvis i forhold til baneaktiviteter (motocross, idrætsanlæg mv.). Noget af analysen baserer sig således også på fynske tendenser og interviews med fynske frilftsbrugere mere end kun sydfynske brugere.

Analysen indeholder heller ikke en kortlægning af alle friluftsfaciliteter i området. Disse data findes kun fragmenteret, og der skal foretages en omfattende registrering såfremt der skal kunne konkluderes på disse faciliteter.

Skulle der have været foretaget en fuldstændig friluftsanalyse, kunne det afsætte beløb på 75.000 kr. slet ikke række. Den nuværende analyse blev gennemført for 67.000 kr.

Borgerinddragelsen

Styregruppen har vedtaget en opgaveplan for hele borgerinddragelsen. Denne plan inddeler borgerinddragelsen i følgende 5 faser:

1. Information

Her informeres bredt om arbejdet, hvad er en nationalpark, hvad skal der ske nu mv.

2. Idé- og holdningsfasen

Indledende fase, hvor borgere og politikere præsenterer og diskuterer ideer, interesser og holdninger.

Resultatet skal være, at forskellige synspunkter kommer frem, så man dels får listet en række ideer, og dels får kendskab til de forskellige holdninger, der knytter sig til disse.

3. Konkretisering og systematisering af ideer og holdninger

De fremkomne ideer diskuteres og samles til egentlige forslag, og det nødvendige videngrundlag og dokumentation frembringes.

Resultatet er en række mere konkrete forslag til afgrænsning og indhold i en nationalpark. Der er ikke tale om ét samlet forslag, men om en række elementer der hver især kan indgå.

4. Opsamling

Der samles op på de forskellige forslag, der er udarbejdet, og der gennemføres en bredere vurdering af borgernes holdning til forslagene.

Resultatet er et overblik over den lokale opbakning samt en prioritering mellem de forskellige muligheder.

5. Konklusion og beslutning

På baggrund af alle input, forslag og tilkendegivelser udarbejdes et eller flere samlede forslag til nationalpark.

Resultatet er konkrete forslag, der kan behandles kommunalt.

Hver fase indeholder forskellige handlinger. Der er opstillet konkrete mål for de handlinger, hvor det er muligt (eksempelvis antal borgermøde, antal deltagere osv.).

Fase 1 og 2 er gennemført, og fase 3 er cirka halvvejs igennem forløbet. I det efterfølgende gives en status for disse faser.

Status for fase 1 (information) og 2 (idéfasen)

Det blev besluttet at gennemføre fase 1 og 2 som én proces. Erfaringerne fra blandt andet flere andre nationalparksområder viser, at folk mister interesse og engagement, hvis de ikke ret hurtigt får mulighed for at komme med ideer. Det er ikke nok kun at blive informeret. Arbejdet i denne del har dog i høj grad haft til formål at sikre en tilstrækkelig grad af informationsniveau, således at idéfasen kan foregå på et vist oplyst niveau, og ikke baseres på fordomme og spøgelse.

Til dette formål blev der igangsat en lang række initiativer som i det følgende er beskrevet kort. Det med *kursiv* er uddrag fra den plan styregruppen vedtog at gennemføre processen efter.

Husstandsomdelt avis

Mål

At få startet undersøgelsesfasen med en bred information om projektet.

Metode

Avisen udgives i A3-format med 8 sider. Den omdeles via Post Danmark til alle husstande i Svendborg, Ærø, Langeland kommuner. Den omdeles til alle husstande i den "gamle Faaborg Kommune". Den omdeles til alle husstande på Helnæs og området (sogne?) omkring Helnæs Bugt i Assens Kommune.

Status Primo 2010

Avisen er trykt i 61.000 eksemplarer, og omdelt til 52.000 husstande. De resterende er fordelt på borgermøder, biblioteker, kommunekontorer mv.

Avisen har klart levet op til formålet. Den har givet alle borgere muligheden for at få en lettilgængelig, men uddybende og saglig information om projektet.

Idebussen

Mål

Målet er at få befolkningen i tale, også grupper som normalt ikke deltager i borgermøder mv. Endvidere er målet at få folk i direkte tale på tomandshånd.

Metode

Bussen vil køre i 3 måneder i gennemsnit 3 dage om ugen, primært sen eftermiddag, men også aften og weekend. De endelige stoppesteder vil blive fordelt over de 5 kommuner. Der er tidligere fastsat et mål om, at alle borgere i undersøgelsesområdet skal kunne møde bussen indenfor en afstand af maksimalt 10 km. til bussen.

Status primo 2010

Idevognen, som den hurtigt skiftede navn til, har haft 45 stoppesteder i området. Normalt af 3 timers varighed. Alle stoppesteder har været annonceret og redaktionelt omtalt i lokale ugeaviser og desuden redaktionelt omtalt i regionale medier. Den redaktionelle omtale er normalt sket på baggrund af udsendte pressemeddelelser.

Godt 1400 personer har besøgt vognen. Der er som planlagt indhøstet mange ideer og bekymringer fra borgere der har besøgt vognen – i alt er der nedskrevet 125 ideer/input og 100 bekymringer på hjemmesiden. Disse bringes med i det videre arbejde hen imod et beslutningsgrundlag.

Idevognen har på grund af sit farvestrålende ydre været iøjnefaldende i landskabet. Den har på denne måde været med til at skabe et blikfang for processen, en påmindelse til borgerne om at ”noget om en evt. nationalpark er i gang”, og har uden tvivl været med til at øge den generelle viden om at undersøgelsesprocessen kører.

Idevognen har klart opfyldt sit mål om at få folk i dialog på tomandshånd. Der er på den måde skabt mange ambassadører for undersøgelsen. Her tænkes på folk med en særlig viden om projektets indhold og karakter.

Det er også lykkedes at få nye befolkningsgrupper i tale som følge af idevognens placering i lokalområder, eller i det mindste gjort opmærksom på, at dette projekt er i gang. Det generelle billede er dog, at de fremmødte primært er folk, som har en interesse i projektet.

Borgermøder

Mål

At få bredt debatten ud. At imødekomme en lokal interesse for at drøfte spørgsmålet. At afholde minimum 10 oplæg i hver af de 4 sydfynske kommuner og 3-4 oplæg i Assens Kommune. Godt halvdelen ligger indenfor de først 6 måneder.

Metode

Til disse møder vil der være en politisk repræsentation fra kommunen og en repræsentant fra sekretariatet.

Den politiske repræsentation starter med et kort oplæg. Sekretariatet følger op med et indlæg tilpasset forsamlingen.

Afhængigt af forsamlingen og dens ønsker inddrages den i idefasen. Det kan foregå på forskellig vis lige fra en traditionel spørgefase til en decideret cafebordsmodel. De forskellige metoder udvikles i det kommende arbejde.

Status primo 2010

Der er gennem året afholdt 42 borgermøder med 1500 deltagere. Det opstillede kvantitative mål er klart nået.

Borgermøderne har haft forskellige karakterer. Nogle har været kommunale offentlige møder, mens andre har været lokale foreninger, som har ønsket at høre mere. Langt de fleste møder er som planlagt afstedkommet af et lokalt ønske.

Der har været en god spredning på møderne, geografisk såvel som typen af foreninger bag borgermødet. Til alle større møder har der været en politisk repræsentation. På grund af de mange møder har der ikke været en politisk repræsentation til alle møder.

Hjemmeside

Mål

At få et samlingspunkt for hele borgerinddragelsen som er let tilgængelig for borgerne. Desuden skal siden være et arbejdsredskab ved at fungere som samlingsstedet for eksempelvis ideer, holdninger osv. Dette kan lette arbejdet for dels sekretariatet og kommuner mv.

Status primo 2010

Med etableringen af www.nationalparksydfyn.dk er vores mål nået. Den har fungeret som samlingssted for ideer, bekymringer mv. Den har fungeret som arbejdsredskab i processen, men også givet en åbenhed omkring arbejdet.

Siden har fra brugerne fået ros for dens omfangsrige information om projektet.

Siden har siden medio marts haft cirka 7000 unikke besøgende.

Der er via hjemmesiden udsendt 12 nyhedsbreve. Antallet af abonnenter er ultimo januar 650.

Siden har haft mindre succes med at få etableret et debatforum. Debatfora på lignende kommunale og statslige sider har haft begrænset succes. Derfor blev netop debatforummet ikke planlagt og lanceret som en central del af siden. Efter en forsøgsperiode med kun begrænset debat blev dette lukket igen. I forbindelse med arbejdsgruppernes arbejde (fase 3) er det atter blevet åbnet. Processen er nu så konkret, at det måske kan skabe en bedre debat, om end de foreløbige erfaringer ikke understøtter denne formodning.

Borgere har dog fortsat muligheden for at komme med meninger og holdninger på siden. Dette sker ved at offentliggøre deciderede indlæg (breve mv.) fra borgerne på hjemmesiden. De primære medier for holdningstilkendegivelser er dog den lokale presse.

Konkrete ture

Mål

At engagere befolkningen i nationalparkundersøgelsen ved at øge kendskabet til området og gøre processen meget konkret via flere tilbud i områdets natur.

Metode

Løbende igennem undersøgelsesfasen sammensættes en række nye turforslag, hvor folk kan komme på gåben, på cykel eller til vands rundt i nationalparksområdet.

Det laves et ugentligt "kend dit øhavs"-arrangement. Nogle gange vil det være et forslag til en tur til et mindre kendt område, mens det andre gange vil være et arrangement med guider.

Status ultimo 2009

Hele projektet blev skudt i gang med en offentlig tur i et af områdets bedste naturområder – Rødme Svinehaver vest for Svendborg. Med 125 deltagere var interessen stor.

På hjemmesiden er en kalenderfunktion med ture og udflugter. Her er alle ture i området samlet. Det er ture arrangeret af lokale foreninger, men også eksempelvis Svendborg Kommune, som i 2009 har prioriteret offentlige ture højt og arrangeret 29 naturture i perioden.

Vi har på denne vis forsøgt at nå målet. Det er dog ikke nået helt, da det ikke har været muligt at få lavet en ugentlig "Kend dit Øhav"-tur. Ud over, at der som nævnt findes mange tilsvarende ture i området, har dette også været et spørgsmål om en prioritering af arbejdskraften. Projektets andre opgaver har været prioriteret højere.

Inddragelse af skoler

Mål

At få engageret minimum 20 lokale skoleklasser i arbejdet med nationalparkspørgsmålet. Det kan både være folkeskoler, gymnasier mv.

Metode

Områdets naturvejledere engageres i at udvikle forskellige undervisningsforløb i samarbejde med områdets skoler/skoleforvaltninger og ungdomsuddannelser. Et kortere eller længere projektforsløb som kan involvere mange forskellige undervisningstemaer lige fra natur til demokrati og samfundsudvikling.

Status primo 2010

Der er indledt et samarbejde med skolerne og naturvejlederne på Langeland om at involvere 3-4 af øens 8. klasser. De skal forme deres forslag til en nationalpark og samtidig fungere som et "ungdomsråd" for de nedsatte arbejdsgrupper. I praksis skal de deltage i et hovedarbejdsgruppemøde og forholde sig til egne og gruppens ideer. På denne måde bringes de unges syn ind i arbejdet.

Der foregår endvidere en snak om at fortsætte samarbejdet igennem hele processen. Skolernes deltagelse i høringsprocessen forsøges udbredt til de andre kommuner.

Vi er således godt på vej til at opfylde målet med denne indsats. Det er dog fortsat forbundet med en usikkerhed, da arbejdet er kommet senere i gang end først planlagt. Dette skyldes igen en prioritering af arbejdet omkring undersøgelsens kerneopgaver.

Studieture

Mål

At få en involveret særlige interessenter og nøglepersoner i arbejdet, og klædt dem på til en saglig debat om emnet.

Metode

Der er jvf. tidligere beslutning afholdt en studietur for styregruppen til England.

Herudover afsættes penge til at afholde en studietur til Nationalpark Thy. Turen afholdes for lokale aktører såsom landmænd, naturfredningsfolk mv.

Status primo 2010

I 2008 blev der afholdt en meget succesfuld studietur til England.

I september 2009 blev afholdt en ligeledes meget succesfuld studietur for landmænd, skovejere og naturfredningsfolk. Studieturen blev flyttet fra Thy til Mols Bjerge da dette område ligner det

sydfynske område mere med hensyn til landskab, og derved, at den største del af området er i privat eje.

40 personer (plus sekretariatet) deltog i studieturen.

Den blev rost fra alle parter. En del af deltagerne på studieturen er nu engageret i de nedsatte hovedarbejdsgrupper.

Kontakt med pressen

Mål

At få undersøgelsesfasen bredt ud til flest mulige mennesker i området.

Metode

Den lokale presse kontaktes, for at få afklaret muligheden for et fremtidigt samarbejde. Der er tale om et samarbejde omkring faktuelle informationer og serviceoplysninger til pressen.

Status primo 2010

Nationalparkundersøgelsen har uden tvivl været den begivenhed, som ud over kommunalvalget har været mest omtalt i de lokale medier igennem 2009 (dette baseres på en vurdering, der er ikke opmålt spalteplass mv.). Der har i perioder været bragt ugentlige historier om arbejdet i de lokale ugeaviser på baggrund af pressemeddelelser fra sekretariatet.

Der har været en meget stor debat i form af læserbreve fra borgerne omkring emnet.

Kommunernes faste annoncer i de lokale aviser har været brugt som informationsplatform for arbejdet.

Pressens interesse for projektet har således været stor. Den er blevet katalyseret af et opsøgende arbejde fra sekretariatet eksempelvis igennem en løbende kontakt til udvalgte journalister, udsendelse af pressemeddelelser mv.

Der er ikke som oprindelig planlagt indledt et decideret samarbejde med pressen omkring en brevkasse mv. Dette blev vurderet uhensigtsmæssigt, da pressens opmærksomhed i forvejen blev stor, og et samarbejde kunne opfattes negativt, som et forsøg på at få pressen til at være positiv for projektet.

Status for fase 3

I fase 3 nedsættes der 4 hovedarbejdsgrupper som skal konkretisere og samle ideer og i sidste ende komme med en konkret plan for, hvad der skal ske såfremt der etableres en nationalpark i området.

Udfordringer for fase 3

Sydfyn og Øerne har en række ensartede udfordringer og muligheder. Erhvervsgrupper som eksempelvis jordbruget står overfor store udfordringer, som kræver diskussioner om, hvad området i fremtiden skal leve af. Samtidig oplever mange områder en fraflytning, en aldrende befolkning, vanskeligere grundlag for basisydelse som lokale indkøbsmuligheder, skoler og kulturtilbud. Mange lokalsamfund har betydelige afstande / transporttider til arbejde, større byer mv. Det er særligt tydeligt på småøerne og Ærø, hvor færgerne er en begrænsende faktor. For andre lokalsamfund kan det være den offentlige bustransport eller lange pendlingsafstande til arbejde, som er begrænsende for folk.

Hele arbejdet omkring en evt. nationalpark åbner en mulighed for at få diskuteret og berørt emner, som vedrører hele området. Hvilke erhvervspotentialer kan styrkes? Hvor ligger de nye rekreative muligheder? Hvordan kan vi få forbedret natur? osv. Mange af emnerne vil være af interesse for hele området. Det vil være fremmede for debatten, at folk diskuterer disse emner på tværs af lokalsamfund, kommuner mv. Det vil alt andet lige kunne løfte debatten og iderigdommen. Muligheden for realisering og succes afhænger måske endda af, at der netop tænkes på tværs af området.

Dette er baggrunden for, at hovedvægten i arbejdet er lagt på at få nedsat arbejdsgrupper som rækker på tværs af området og kommunegrænser.

Men på grund af områdets store geografiske spredning og transportmæssige udfordringer (afstande, færger mm.) vil nogle opleve de centrale arbejdsgrupper som en begrænsning eksempelvis pga. transporten eller fordi de oplever de centrale arbejdsgrupper som "for lidt lokale".

Et stort lokalt engagement er et mål for hele nationalparkundersøgelsen og forudsætningen for en nationalpark. Erfaringsmæssigt engageres mange, når der særligt fokuseres på eget lokalsamfund.

Derfor valgte styregruppen at kombinere de centrale hovedarbejdsgrupper med en opfordring og mulig hjælp til at nedsætte **lokale arbejdsgrupper**, som kan fokusere på meget lokale spørgsmål vedrørende en nationalpark.

Hertil kommer at der under hver hovedarbejdsgruppe har været mulighed for at nedsætte **undergrupper**. Formålet med disse grupper har været, at deltagerne kunne gå i dybden med at bearbejde alle de ideer der er kommet ind i processen, til konkrete forslag til indsatsområder såfremt der bliver oprette en nationalpark. Der er således i alt blevet nedsat 21 undergrupper under natur-, kulturhistorie- og friluftgruppen - undergrupper som alle har produceret en beskrivelse af et potentielt indsatsområde. Erhvervsgruppen er p.t. ikke kommet så langt som til at nedsætte evt. undergrupper.

Selve fase 3, som skal konkretisere, hvad en nationalpark vil kunne gøre af forskel for området, er altså tilrettelagt, så der etableres både hovedarbejdsgrupper, og muligheder for lokale arbejdsgrupper og undergrupper.

I planen for arbejdet er på forhånd opsat følgende mål:

Mål

At nedsætte konstruktive arbejdsgrupper der kan komme med nye ideer og konkrete forslag.

At grupperne har medlemmer som repræsenterer hele området.

At alle borgere har haft en reel chance for at deltage aktivt i arbejdet.

Arbejdsgruppernes opgave og mandat er tydeligt for alle.

Minimum 100 personer har meldt sig til arbejdsgrupperne.

Metode

Igennem Trin 1 og 2 informeres om de kommende arbejdsgrupper. Befolkningen gives mulighed for at tilmelde sig en liste over interesserede til den pågældende arbejdsgruppe. Via denne liste indkaldes til møder i arbejdsgrupperne. Alle kan deltage i arbejdsgrupperne.

Der annonceres i aviser forud for opstarten.

Der udarbejdes tidligt i forløbet et tydeligt kommissorium for hver arbejdsgruppe.

Styregruppen er repræsenteret med minimum 2 repræsentanter i hver arbejdsgruppe. Der nedsættes kun en arbejdsgruppe for hvert tema. Dette skal sikre en helhedstænkning omkring Øhavet. Lokale arbejdsgrupper indenfor de enkelte temaer ønskes etableret. Disse lokale arbejdsgrupper skal sende repræsentanter til hovedarbejdsgruppen. Sekretariatet og den enkelte kommune vil hjælpe med at starte disse lokale grupper, hvorefter de skal være selvkørende.

Status primo 2010

Arbejdet med hovedarbejdsgrupperne er igangsat, og alle hovedarbejdsgrupper har afholdt deres første møde. Der er tale om åbne grupper, hvor alle kan deltage.

Tre af de fire grupper har desuden afholdt møde nr. 2 og 3.

Der er lavet en mødeplan med i alt 5 møder.

Alle grupper har på demokratisk vis valgt en formand for gruppen som fungerer som mødeleder. Der er 324 tilmeldt fire arbejdsgrupper. Flere har dog tilmeldt sig flere grupper, så der er tale om cirka 225 -250 forskellige personer. Målet om 100 personer er således klart nået.

Der deltager som forventet færre personer i møderne end der på forhånd er tilmeldt. Grupperne har følgende mødestatik:

Gruppe	Møde 1	Møde 2	Møde 3	Møde 4	Møde 5
Friluftsliv	38	34	25		
Natur	60	39	42	49	
Kulturhistorie	21	15	21	31	
Erhverv	36	34			
I alt	155	122			

Lokale arbejdsgrupper

Der har været afholdt borgermøder i alle 5 kommuner i september. Disse møder informerede om mulighederne for at deltage i hovedarbejdsgruppernes arbejde og muligheden for at oprette en lokal arbejdsgruppe.

Der er oprettet i alt syv lokale arbejdsgrupper (Tranekær, Langeland, Ærø, Svendborg, Helnæs, Tåsinge og en skovgruppe)

Tilskud til småø-seminar

Småøerne har vanskeligt ved at nedsætte en lokal arbejdsgruppe på grund af den manglende transportmulighed mellem de fleste af øerne. Småøernes har derfor i oktober 2009 afholdt et weekendseminar for småøerne med økonomisk støtte fra nationalparkundersøgelsen inden hovedarbejdsgrupperne gik i gang.

Seminaret var at betragte som en lokal arbejdsgruppe, som ligeledes indsendte ideer og kommentarer til videre behandling i hovedarbejdsgrupperne.

Der deltog 12 øboere i seminaret.

Konkrete projekter

Som tidligere beskrevet er der i nationalparkundersøgelsen skaffet 5 mio. kr. til at støtte konkrete projekter. Dette skal dels skabe nogle konkrete resultater på den korte bane og dels illustrere, hvad der vil komme mere af såfremt området udpeges som nationalpark.

Styregruppen har indtil dato uddelt knap 1,5 mio. kr. Følgende projekter er støttet:

Egebjerg Mølle, Svendborg

Der er bevilliget 400.000 kr. til at restaurere og indrette Egebjerg Mølle som et formidlingssted for områdets natur, kultur og friluftsliv, herunder Øhavsstien.

Det er et samarbejdet med Egebjerg Møllelaug, som selv skyder 300.000 kr. i projektet. Projektet er fortsat under planlægning med interesserede foreninger. Det vil kræve yderligere ekstern finansiering.

En styrket formidling om Øhavet

Der er indledt et større samarbejde med formidlere på tværs af hele Øhavet. (Museer og naturformidlere)

Hvordan skal området præsenteres for lokale såvel som gæster.

En tydelig profil er forudsætningen for at kunne kommunikere klart og få budskabet spredt – hvorfor skal man som gæst besøge Det Sydfynske Øhav – hvad er den såkaldte ”reason to go”..?.

Der fokuseres på at undersøge, hvordan man kan skabe en samlende formidling af områdets oplevelser. Hvad enten man står på Ærø eller i Svendborg kan man søge tidssvarende oplysninger, faglig viden og aktivitetsmuligheder om området. Opgaven er at sikre en synergi mellem aktørerne som fører til en bedre formidling og oplevelse.

De kommunale forvaltninger udfører en dag en række opgaver indenfor natur og miljø, børn og unge og sundhedsområdet, hvor der er muligheder for en stor synergi imellem arbejdet med områdets natur og kulturhistorie. En af de oplagte muligheder er i højere grad at integrere Det Sydfynske Øhav i skolearbejdet.

Dette formidlingsprojekt har et stort fokus på også at få igangsat konkrete formidlingsprojekter. Projekter som også skal få de deltagende aktører til at styrke samarbejdet.

Der er bevilliget 950.000 kr. til projektet som har et budget på 1.6 mio. kr.

Naturudvikling af Helnæs Made

Staten ejer en del af Helnæs Made i Assens Kommune. Området er både naturmæssigt og rekreativt meget værdifuldt.

Der viser sig nu en interesse blandt flere af områdets naboer for at indgå et samarbejde omkring et mageskifte, som kan føre til at naturen og de rekreative muligheder forbedres markant i området.

Med et tilskud på 110.000 kr. igangsættes nu en forundersøgelse af mulighederne. Dette vil være et signal til staten om en lokal opbakning til at gå videre med projektet. En opbakning som vil kunne hjælpe projektet mod realisering for eksterne midler.

Staten forventer at kunne gennemføre projektet via et større EU-projekt. Projektet er i konkurrence med flere andre danske projekter.

Projektet vil kunne illustrere, hvordan en eventuel kommende nationalpark også arbejder med at sikre og udvikle vores naturværdier igennem frivillige aftaler med lodsejerne.

En blandt flere virkemåder er, at vise en lokal vilje til en økonomisk investering i eksempelvis et forprojekt, som kan bane vejen for en større statslig investering.

Bogudgivelse om Øhavet. Forfatter på Helnæs.

Ib Ivar Dahl udgiver en trilogi der hedder Øhavsfortælling. Det er en faglitterær fiktion på cirka 560 sider.

Historien tager afsæt i tre personer fra henholdsvis Vikingetiden, 14-1500 tallet og fra 1872-1921. Personer boede på Helnæs, Drejø og Birkholm.

Der er indgået samarbejde med forlaget Klin (Jyllands største forlag) som vil udgive bogen i 1000 eksemplarer.

Manuskriptet har fået gode anmeldelser fra fagpersoner på blandt andet Langeland Museum og Fiskeri- og søfartsmuseet i Esbjerg.

Har fået 33.000 kr. i støtte, delvist som en købsaftale på 75 bøger.

Kommende projekter

Det har været en del af planen, at der igennem 2009 skulle igangsættes nye konkrete projekter. Dette har desværre ikke været muligt for sekretariatet. Hele nationalparkundersøgelsen og andre opgaver i Naturturisme I/S har krævet de tilgængelige ressourcer.

I nationalparkprojektet er der ikke indbygget ressourcer til at opsøge, konkretisere og målrette konkrete projekter.

Der ligger en projektlister med 6-8 konkrete projekter, som kan igangsættes inden for kort tid. Disse projekter har været behandlet af styregruppen den 9. december. Styregruppen besluttede at indkalde yderligere projektideer fra offentligheden, inden den laver en indstilling om, hvilke konkrete projekter, der bør støttes. Der er således annonceret efter projekter indenfor undersøgelsesområdet og som falder indenfor nationalparklovens 4 overordnede formål: natur, friluftsliv, kulturhistorie og erhverv.

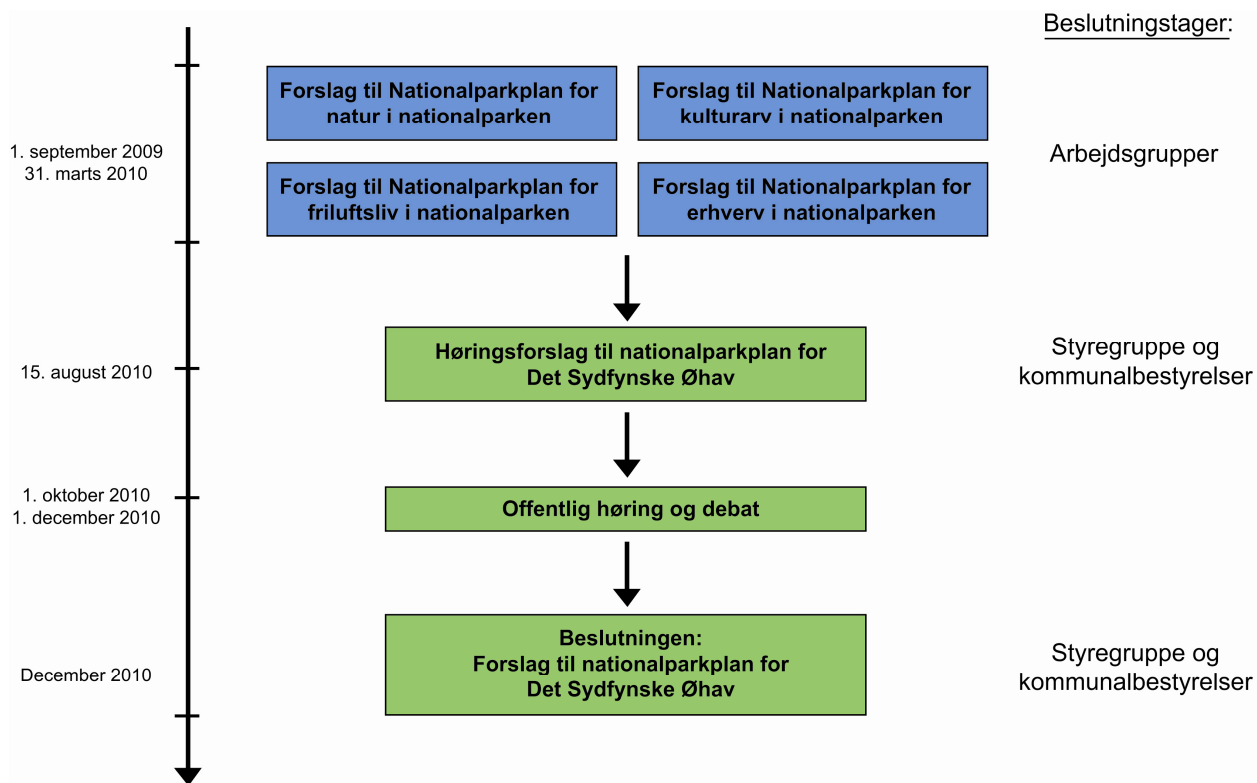
Der er nu 67 ansøgninger som har ansøgt om et samlet beløb på cirka 20 mio. kr. Der er projekter indenfor alle 4 overordnede formål i nationalparkloven.

Tidsplanen

Den fastsatte plan er som tidligere nævnt stort set fulgt. Tidsplanen er ændret en smule, så der er indlagt en kommunalpolitisk behandling i efteråret inden forslaget sendes i offentlig høring. Dette sker efter ønsker fra borgere, som har ønsket en tydelig afsender på høringen. Denne forlængelse af

processen giver styregruppen en økonomisk udfordring, da der skal sikres en bemanning af projektet i denne ekstra periode.

Dette giver nu følgende tidsplan for arbejdet.

Samlet evaluering primo 2010

Samlet set er det lykkedes at skabe en meget stor lokal debat om nationalparkspørgsmålet. Mange mennesker er involveret i arbejdet, endnu flere er blevet informeret.

Det er fortsat en stor opgave at få informeret alle om, hvad en dansk nationalpark er. Der er fortsat mange beboere i området, der sætter lighedstegn mellem nationalparken og en masse fremtidige restriktioner for området.

Processen samlet set

Som tidligere beskrevet har mange mennesker haft kontakt til nationalparkundersøgelsen via eksempelvis møder og idebussen. Det springende punkt i processen har været, hvor mange mennesker, der så også ønskede at deltage i de nedsatte arbejdsgrupper og således bruge deres fritid på at engagere sig i arbejdet.

324 tilmeldinger og cirka 50 procent fremmøde til møderne betragtes som tilfredsstillende.

Engagementet har også været stort i grupperne. Der er som tidligere nævnt indtil dato blevet nedsat 21 undergrupper, som hver arbejder med specifikke indsatsområder.

Møderne i arbejdsgrupperne er afviklet efter en stram tidsplan. En plan med 5 møder i hver gruppe fordelt over 5 måneder. Dette er et bevidst valg. Mange mennesker ønsker at se en fremdrift i arbejdet fra møde til møde, og et forløb, som ikke strækker sig over alt for lang tid. En længere møderække ville kunne afholde nogle fra at deltage i arbejdet.

Der har fra enkelte deltagere i gruppen været rejst en kritik af dette komprimerede mødeforløb. Blandt andet at de gjorde det ekstra arbejdskrævende at deltage i alle 4 grupper. I givet fald vil det reelt betyde 1 møde per uge.

Styregruppen mener, at i den samlede afvejning af de forskellige hensyn, er det hensigtsmæssigt at have et komprimeret forløb over 5 måneder.

Der har også været rejst kritik af, at de lokale arbejdsgrupper ikke har haft tid nok til at forberede deres arbejde. På borgermøderne og via annoncer i pressen i september blev opfordringen og informationen til at nedsætte de lokale arbejdsgrupper præsenteret. De er af sekretariatet og kommunen tilbudt hjælp til et første møde. De lokale arbejdsgrupper har frem til 1. februar, dvs. mindst 4 måneder, til at løse opgaven.

Styregruppen finder denne prioritering af tiden nødvendig for at sikre en optimal proces, hvor alle føler, at der sker noget. De lokale arbejdsgruppers mulighed for at påvirke arbejdet slutter ikke den 1. februar. De kan fortsat deltage i det afsluttende arbejde i hovedarbejdsgrupperne, og det videre arbejde omkring høringen.

Modstanden mod projektet

Der har også igennem det første år af projektet været en del modstand imod arbejdet. I alle de andre besluttede nationalparkområder i Danmark har der ligeledes været en større eller mindre modstand imod projektet. I nogle af de andre nationalparkområder er denne modstand kommet meget sent i processen, når beslutningerne er truffet, og det har derfor været vanskeligt at forholde sig konstruktivt til modstandernes holdninger og bekymringer.

Den grundliggende udfordring i processen på Sydfyn har været, hvordan en modstand og bekymring håndteres på lige fod med de positive ideer og holdninger for projektet. I fase 1 og 2 er dette sket ved, at alle bekymringer er indsamlet og bragt med i det videre arbejde på lige fod med de positive ideer.

I fase 3, hvor selve beslutningsgrundlaget for nationalparken skal laves, opstår der nye udfordringer. Styregruppens opgave fra kommunerne er at skaffe grundlaget for beslutningen: ønsker vi en nationalpark på Sydfyn og Øer? Eftersom de danske nationalparker ikke er et fast størrelse, men defineres lokalt, er dette arbejde nødvendigt for at træffe en beslutning på et oplyst grundlag. Det er her, det skal belyses, hvad der konkret kan ske, hvilken forskel vil den gøre.

Det er derfor en udfordring for processen i fase 3 at inddrage borgere, som på forhånd har besluttet at sige nej til en nationalpark. At være modstander af en nationalpark er en reel og legal holdning. Det er ikke i arbejdsgrupperne, at beslutningen om, hvorvidt vi skal have en nationalpark eller ej skal træffes. Større og gentagne diskussioner om dette overordnede spørgsmål i arbejdsgrupperne kan fjerne fokus på arbejdsgruppens formål, at afdække muligheder for at udvikle området.

Sekretariatet har derfor signaleret, at modstandere, der ikke ønsker at indgå i en konstruktiv dialog, ikke hører hjemme i arbejdsgrupperne. I disse arbejdsgrupper skal mulighederne afsøges og belyses. Modstandere, som ønsker at komme med deres synspunkter, men også indgå i konstruktive dialoger med eksempelvis tilhængere, for sammen at nå frem til et beslutningsgrundlag, er til gengæld yderst gavnlige for processen, og velkomne i arbejdsgrupperne.

I det efterfølgende arbejde, når beslutningsgrundlaget er belyst, er der i processen indlagt mulighed for at sige nej til det til den tid konkrete udspil.

Udmeldingerne har givet næring til påstanden om, at modstandere ikke er velkomne i arbejdsgrupperne. Skal hovedarbejdsgrupperne fungere, er forudsætningen dog en konstruktiv dialog mellem både skeptikere og tilhængere frem mod det fastsatte mål.

Det er styregruppens opgave at køre en proces, som fører til det endelige mål, som er at skaffe et beslutningsgrundlag. Der er fastlagt en proces til at nå dette mål, som altid vil give anledning til debat, da der ikke findes entydige modeller.

Samlet set må styregruppen dog konkludere, at projektet har fra mange sider modtaget ros for hele processen og arbejdet – også fra modstandere af nationalparktanken. Normalt er processen et væsentligt kritikpunkt fra modstandere af projekter som disse. Denne kritik har overordnet set været begrænset, hvilket også må ses som udtryk for, at det er lykkedes at skabe en proces som nyder generel opbakning.

Sekretariatet og styregruppen er gennem forløbet blevet beskyldt for at arbejde meget positivt for at etablere en nationalpark. Det er styregruppens opfattelse, at sekretariatet har arbejdet efter den plan, som styregruppen har fastsat omkring processen. Sekretariatet har personer tilknyttet projektet som arbejder engageret for at løse opgaven: at nå frem til et beslutningsgrundlag.

Indstilling fra styregruppen

Styregruppen indstiller til kommunerne, at de tager ovenstående orientering til efterretning. Styregruppen mener, at projektet rummer et stort lokalt engagement af såvel tilhængere som skeptikere. Der er gennemført en god og sober borgerinddragelsesproces, der har skabt en stor lokal debat om emnet.

Sydfyn står overfor store økonomiske udfordringer i fremtiden, og der er i høj grad brug for en åben debat om fremtidige udviklingsmuligheder. Undersøgelsen vil få ideer og muligheder for Sydfyn frem, som området kan arbejde videre med, uanset om der etableres en nationalpark eller ej.

Vælger kommunerne at stoppe undersøgelsen, vil Naturturisme I/S gå i dialog med de fonde, som har støttet projektet. Her vil ske en afklaring af eventuelle økonomiske forpligtigelser som følge af et stop inden projektets afslutning. Disse økonomiske forpligtigelser vurderes at være begrænsede.